

Letnik 1908.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XLIV. — Izdan in razposlan dne 10. maja 1908.

Vsebina: (Št. 89—92.) 89. Dopustilnica za normalnotirno lokalno železnico z električnim obratom od Bruneka v Sand v T. d. — 90. Ukaz o izpremembi vplačilnih rokov za hišno najmarino v okraju za pobiranje davka Žatec. — 91. Ukaz, s katerim se izpreminjajo nekatera določila pojasnil k carinski tarifi z dne 13. februarja 1906. l. — 92. Ukaz o izdaji zvezčičev s pisemskimi znamkami.

89.

Dopustilnica z dne 29. aprila 1908. l.

za normalnotirno lokalno železnico z električnim obratom od Bruneka v Sand v T. d.

Na podstavi Najvišjega pooblastila podeljujem v porazumu z udeleženi ministristvi drju. Hansu Leiterju, odvetniku v Bruneku, v družbi z Jožefom Webhoferjem, trgovcem v Bruneku, Jožefom Jungmannom, županom v Sandu v T. d. in Jožefom Beikircherjem, elektrotehnikom v Mühlenu, po pogojih in načinih, določenih v nastopnem, v zmislu določil zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) ter zakonov z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.) in z dne 24. decembra 1905. l. (drž. zak. št. 216) dopustilo za gradnjo in obrat lokalne železnice s pravilnim tirom, ki jo bo obratovati z električno silo, od postaje Brunek na progi Franzensfeste—Beljak c. kr. priv. družbe južne železnice v Sand v Tauferški dolini.

§ 1.

Za železnico, ki je predmet te dopustilnice, uživajo koncesionarji v členu V zakona z dne 31. de-

cembra 1894. l. (drž. zak. št. 2. iz l. 1895.) omejnene ugodnosti.

§ 2.

Koncesionarji so dolžni, gradnjo dopuščene železnice dokončati najdalje v dveh letih, računaje od današnjega dne, in dodelano železnico izročiti javnemu prometu ter tudi vzdrževati po njej obrat nepretrgoma ves čas, dokler bo trajalo dopustilo.

Da se bodo držali gorenjega roka za gradnjo ter da izvrše in opremijo železnico, kakor zahteva dopustilo, naj dajo koncesionarji na zahtevanje c. kr. državne uprave zagotovilo, položivši primerno varščino v vrednostnih papirjih, v katerih se smejo nalagati novi varovancev.

Ako se ne bi izpolnjevala gorenja dolžnost, se sme izreči, da je zapala ta varščina.

§ 3.

Da izdelajo dopuščeno železnico, se podeljuje koncesionarjem pravica razlastitve po določilih dotedanjih zakonitih predpisov.

Ista pravica se podeljuje koncesionarjem tudi zastran tistih dovlačnic, ki se morda naredé in o katerih bi državna uprava spoznala, da je njih narava v javni korist.

§ 4.

Koncesionarjem se je ob gradnji in obratu dopuščene železnice ravnati po vsebini te dopustilnice in po dopustilnih pogojih, postavljenih po ministrstvu za železnice, ter po semkaj merečih zakonih in ukazih, zlasti po zakonu o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) in po redu za obrat železnic z dne 16. novembra 1851. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1852.), potem po zakonih in ukazih, ki se dadó morda v bodoče. Kar se tiče obrata, se odpuščajo varnostne naredbe in prometni predpisi, obseženi v redu za obrat železnic in v dotičnih dodatnih določilih, toliko, kolikor se bo to z ozirom na posebne prometne in obratne razmere, posebno na zmanjšano vozno brzino, zdelo dopustno ministrstvu za železnice, in gledé tega bodo veljali dotični posebni obratni predpisi, ki jih izdá ministrstvo za železnice.

§ 5.

Vojaščina se mora prevažati po znižanih tarifnih cenah. Za uporabljanje vojaške tarife ob odpravi oseb in reči se bo v tem oziru ter gledé polajšil potujočim vojaškim osebam ravnati po določilih, ki bodo vsakčas veljala pri avstrijskih državnih železnicah.

Ta določila se uporabljajo tudi na deželno brambo in črno vojsko obeh državnih polovic, na tirolske deželne strelce in na orožnike, in to ne samo ob potovanju na račun državne blagajnice, ampak tudi, kadar potujejo te osebe službeno na svoj račun na orožne vaje in kontrolne zборе.

Koncesionarji so dolžni pristopiti k dogovoru, sklenjenemu med avstrijskimi železniškimi družbami zastran nabave in imetja opremnih reči za prevažanje vojakov, zastran vzajemnega pripomanja z osebjem in z vozili za večje vojaške prevoze, dalje pristopiti k vsakčas veljajočim predpisom o železništvu za čas vojske in pa k dodatnemu dogovoru, ki je obveljal 1. dne junija 1871. l. o prevozu takih bolnikov in ranjencev, katere je na račun vojaške blagajnice prevažati ležeče.

Vsakčas veljajoči predpis za vojaške prevoze po železnicah, potem vsakčas veljajoči predpisi o

železništvu za čas vojske zadobé za koncesionarje moč in veljavo z dnem, katerega se začne po dopuščeni železnici obrat. Predpisi enake vrste, ki se izdadó šele po tem času, pa se ne objavijo v državnem zakoniku, zadobé za koncesionarje veljavnost tedaj, kadar se jim naznanijo uradno.

Te dolžnosti imajo koncesionarji samo v toliko, kolikor se zdi njih izpolnjevanje izvršljivo z ozirom na sekundarni značaj te proge in na olajšila, podeljena vsled tega gledé naprave, opreme in vrste obrata.

Koncesionarji so dolžni, oddajaje službe se ozirati v zmislu zakona z dne 19. aprila 1872. l. (drž. zak. št. 60) na doslužene podčastnike iz vojske, vojne marine in deželne brambe.

§ 6.

Za prevažanje civilnih stražnih čet (varnostne straže, finančne straže i. e.) naj slično veljajo znižani tarifni postavki, veljajoči za vojaške prevoze.

§ 7.

Koncesionarji nimajo pravice oddajati obrat dopuščene železnice tretjim osebam, razen če državna uprava to izrečno dovoli.

Državni upravi se pridržuje pravica, kadarkoli prevzeti obrat dopuščene železnice in ga v potem še ostali dopustilni dobi voditi za račun koncesionarjev.

V tem primeru morajo koncesionarji stroške, ki res nastanejo vsled tega obratovanja, povrniti državni upravi.

V ostalem je načine, kako je voditi ta obrat, uravnati z obratno pogodbo, ki se sklène s koncesionarji.

§ 8.

Koncesionarji so dolžni, skrbeti za oskrbo svojih uslužbencev v onemoglosti in starosti in za oskrbo njihovih družin in v ta namen pristopiti k pokojninskemu zavodu zveze avstrijskih lokalnih železnic, ako se ne bi za dopuščeno železnično

podjetje ustanovila posebna pokojninska blagajnica z vsaj enakimi ugodnostmi za ude, oziroma z vsaj enakimi dolžnostmi za koncesionarje, kakor pri imenovanem pokojninskem zavodu.

To oskrbo v onemoglosti in starosti je izvršiti takó, da morajo koncesionarji ali podjetje, ki stopi na njihovo mesto, zglasiti stalne uslužbence z dnem, katerega se stalno namestijo, izmed drugih uslužbencev pa vsaj tiste, ki opravljajo službo kakor vozovodniki, sprevodniki, čuvaji ali postajski služabniki, ob primerni uporabi najpozneje, ko so dovršili tri službena leta, pri pokojninskem zavodu zveze avstrijskih lokalnih železnic, oziroma pri svoji pokojninski blagajnici.

§ 9.

Koncesionarji imajo dolžnost, po pogojih in pridržkih, navedenih v členu XII. zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.), vsakčas dopuščati državni upravi na njeno zahtevanje skupno rabo železnice za promet med že obstoječimi železnicami ali pa takimi, ki se šele napravijo in bodo v državnem obratu, in to takó, da bo imela državna uprava pravico, prosto določevaje tarife, za primerno odškodnino odpravljati ali dajati odpravljati cele vlake ali posamezne vozove po skupno porabljeni železnici ali posameznih njenih kosih.

§ 10.

Koncesionarjem se daje pravica, da s posebnim dovolilom državne uprave in po pogojih, ki jih postavi, naredé delniško družbo, ki stopi v vse pravice in zaveznosti koncesionarjev.

Koncesionarjem se daje pravica izdati do zneska, ki ga določi državna uprava, prednostne delnice, ki uživajo gledé obrestovanja in razdolžbe prednost pred osnovnimi delnicami.

Dividenda, ki gre prednostnim delnicam, preden nastane osnovnim delnicam pravica do dividende, se ne sme odmerjati višje nego s štirimi odstotki; pri tem pa ne boji doplačil iz donosov poznejših let.

Družbena pravila ter obrazci delnic, ki se izdadó, potrebujejo odobrila državne uprave.

Izdaja prednostnih obligacij je izključena dotlej in toliko, dokler in kolikor ni za trajno zagotovljeno

njih obrestovanje in razdolžba po izkazih, ki jih preksusi ministrstvo za železnice.

Znesek resnične ter nominalne napravne glavnice potrebuje odobrila državne uprave.

Pri tem veljaj to načelo, da se ne smejo razen stroškov, ki se res porabijo za sestavo projekta, za gradnjo in uredbo železnice, všteti nabavo vozil ter za dotacijo glavnične rezerve, katero določi državna uprava, in se prav izkažejo, prištevti interkalarne obresti, ki se res izplačajo med grajenjem, in pa kar bo morda res kurzne izgube ob dobavi glavnice, postavljati v račun nikakršni drugi stroški.

Ako bi bilo po dogradbi železnice treba še drugih novih staveb, ali ako bi bilo treba pomnožiti obratne naprave, se smejo dotični stroški prišteti k napravni glavnici, če je privolila državna uprava v namerjane nove stavbe ali v pomnožitev obratnih naprav in se stroški prav izkažejo.

Vso napravno glavnico je odplačati v času, dokler bo trajalo dopustilo, po razdolžnem črtežu, ki ga odobri državna uprava.

§ 11.

Državna uprava si pridržuje pravico, da sme dopuščeno železnico, ko bo dodelana in v obrat odana, odkupiti vsakčas po nastopnih določilih:

1. Da se določi odkupnina, se seštejejo letni čisti doneski, kar jih bo imelo podjetje v poslednjih sedmih letih pred odkupom; od tega se odbijejo čisti doneski najslabjših dveh let in potem se izračuni poprečni čisti donesek ostalih petih let.

2. Ako se železnica odkupi pred pretekom začasne davčne prostosti, ustanovljene v § 1, je za ostalo dobo davčne prostosti tako najdeni poprečni čisti donos teh petih let odkupna renta, ki se izplača davka prosto. Za čas po preteku davčne prostosti je hkratu ovedeti odkupno rento tako, da se od donosov, privzetih v poprečni račun, izračuni davek z dokladami vred po odstotnem postavku dotičnih let in se odbije od donosov. K ostanku se z ozirom na desetodstotni davek, ki ga je odslej plačevati od odkupne rente po § 131, lit. a) zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220), prišteje pribitek v višini ene devetinke tega čistega donosa.

3. Če bi se železnica odkupila po preteku začasne davčne prostosti, določene v § 1, tedaj je ob preračunu letnih čistih donosov z davki, dokladami in drugačnimi javnimi davščinami, ki zadenejo odkupljeno železniško podjetje, ravnati kakor z obratnimi stroški.

Če ni bilo davčne dolžnosti gledé vseh let, privzetih v poprečni račun, tedaj je tudi za davka prosta leta preračunati davek z dokladami vred po odstotnem postavku dotičnih let ter ga odbiti od donosa.

K tako najdenemu poprečnemu čistemu donesku pa je z ozirom na desetodstotni davek, ki ga je plačevati od odkupne rente po § 131, lit. a) zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220), prišteti pribitek v višini ene devetinke tega čistega donosa.

4. V zmislu spredaj stoječih določil ovedeni poprečni čisti donesek je potem koncesionarjem kakor odškodnino za odkup železnice v še ostali dobi dopustila izplačevati v polletnih obrokih 30. dne junija in 31. dne decembra vsakega leta po dospelosti.

5. Ako bi se pa železnica odkupila pred preteklim sedmim obratnim letom, ali kadar bi po spredaj stoječih določilih v odstavkih 1 do 3 najdeni poprečni čisti donos brez pribitka, navedenega v odstavkih 2 in 3, ne dosegel vsaj letnega zneska, ki je enak letnini, ki je potrebna za štiriodstotno obrestovanje in razdolžbo po državni upravi odobrene delniške glavnice v času, dokler bo trajalo dopustilo, tedaj bodi odškodnina, ki naj jo dá država za odkup železnice, v tem, da država plačuje spredaj navedene letnine v polletnih obrokih, 30. dne junija in 31. dne decembra vsakega leta po dospelosti, ter da povrne koncesionarjem rentnino, ki jo je plačevati od te odkupne rente.

6. Državi se pridržuje nadalje pravica, da sme kadarkoli na mesto še ne dospelih rentnih plačil, ki jih je po določilih spredaj stoječih točk plačevati koncesionarjem, plačati glavnicu, ki je enaka znesku glavnične, po štiri od sto na leto, diskontovane vrednosti teh plačil, računa obresti od obresti — seveda odbivši pribitek, obsežen morda v zmislu določil odstavkov 2 in 3 v teh plačilih.

Ako se država odloči plačati to glavnicu, plačaj jo v gotovini ali v državnih zadolžnicah, kakor si to izbere sama. Državne zadolžnice je pri tem računati po tistem kursu, ki se pokaže za po-

prečnega med denarnimi kurzi, kateri so se v ravno preteklem polletju uradno zaznamovali na dunajski borzi o državnih zadolžnicah enake vrste.

7. Po odkupu železnice in z dnem tega odkupa pride država, izplačavši odškodnino, predpisano v št. 1 do 6, brez daljnje odplate v bremen čisto last in v užitek te tukaj dopuščene železnice z vsemi dotičnimi premičnimi in nepremičnimi rečmi, vštévši vozila, gradivne zaloge in blagajnične zaloge, kake dovlačnice, ki so last koncesionarjev, in posttranska opravila in pa iz napravne glavnice narejene obratne in glavnične reserve, kolikor niso bile že določili primerno uporabljene z odobrilom državne uprave.

8. Sklep državne uprave o izvrševanju državne odkupne pravice, ki se mora zgoditi vselej z začetkom koledarskega leta, se v obliki izjave priobči železniškemu podjetju najpozneje do 31. dne oktobra neposrednje zadnjega leta pred odkupom.

V tej izjavi se določi:

- a) čas, od katerega se opravi odkup;
- b) železniško podjetje, ki je predmet odkupa, in drugi imovinski predmeti, ki naj, bodisi kakor pritiklina železniškega podjetja, bodisi v poplačilo terjatev države ali iz drugih pravnih naslovov preidejo na državo;
- c) znesek odkupnine, ki jo država plača železniškemu podjetju, eventualno s pridržkom poznejše poprave odkupne cene (št. 1 do 6), ki jo je ovedeti začasno, s povedbo plačilnega roka in plačilnega kraja.

9. Državna uprava si pridržuje pravico, vročivši odkupno izjavo postaviti hkratu posebnega komisarja, ki naj pazi na to, da se stan imovine od tega časa počenši ne izpremeni na škodo državi.

Vsaka oddaja ali obremenba nepremičnih imovinskih predmetov, navedenih v odkupni izjavi, potrebuje od časa odkupne izjave počenši pritrditve tega posebnega komisarja.

Isto velja o vsakem prevzetju novih dolžnosti, ki segajo čez mejo rednega opravnega obrata ali povzročujejo trajno obremenitev.

10. Koncesionarji so dolžni poskrbeti za to, da bo mogla državna uprava dne, ki je ustanovljen za odkup, prevzeti fizično posest vseh v odkupni izjavi navedenih imovinskih predmetov.

Ako bi koncesionarji ne izpolnili te dolžnosti, ima državna uprava pravico, tudi brez privolitve koncesionarjev in brez sodnega posredovanja prevzeti v fizično posest označenjene imovinske predmete.

Počenši s časom odkupa se bo odkupljena železnica obratovala za račun države, in potemtako so odslej vsi obratni dohodki na korist, vsi obratni stroški pa na škodo državi.

Čisti doneski, ki se pokažejo po obračunu do časa odkupa, ostanejo železniškemu podjetju, ki pa mora tudi samo poravnati vse iz gradnje in obrata železnice do gorenjega časa nastajajoče obračunske dolžnosti in drugačne dolgove.

11. Vlada si pridržuje pravico, da na podstavi odkupne izjave (št. 8) vknjiži državno lastninsko pravico na vseh nepremičnih imovinskih predmetih, ki preidejo vsled odkupa na državo.

Koncesionarji so dolžni, državni upravi, ako bi se to zahtevalo, na razpolago dati pravne listine, katere bi bile morda še potrebne z njihove strani.

12.

Dopustilna doba in ž njo vred v § 9., lit. b) zakona o dopuščanju železnic izrečena obramba zoper napravo novih železnic se določa na devetdeset (90) let, računaje od današnjega dne, ter mine po izteku tega roka.

Državna uprava sme po pogojih, navedenih v § 16, izreči, da je izgubilo dopustilo moč tudi pred iztekom gorenjega roka.

§ 13.

Ko mine dopustilo in tistega dne, katerega mine, preide brezodplatno na državo neobremenjena lastnina in užitek dopuščene železnice in vsega premičnega in nepremičnega pristojsstva, vštveši vozila, gradivne zaloge in blagajnične zaloge, kake dovlačnice, ki so last koncesionarjev, in postranska opravila, ter iz napravne glavnice narejene obratne in glavnične reserve, kolikor niso bile že določili primerno uporabljene z odobrilo državne uprave.

§ 14.

Ko mine to dopustilo, in pa tudi, ko se odkupi železnica (§ 11), obdržijo koncesionarji last rezervnega zaklada, napravljenege iz lastnih donosov podjetja, in pa kar bi imeli po obračunih terjati, potem tudi last posebnih naprav in poslopij, narejenih in pridobljenih iz lastne imovine, katera so si koncesionarji sezidali ali pridobili sami po pooblastilu državne uprave z izrečnim pristavkom, da te reči niso prituklina železnice.

§ 15.

Državna uprava ima pravico se prepričati, da je gradnja železnice in pa obratna naprava po vseh delih namenu primerna in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo ali pa odpravijo.

Državna uprava ima tudi pravico, po poslanem organu pregledovati gospodarstvo in posebno po nadzornih organih, pošiljanih ob stroških koncesionarjev, kakorkoli se ji zdi primerno, pregledovati, da se izvaja gradnja po projektu in pogodbi.

Ako se napravi delniška družba, ima komisar, ki ga postavi državna uprava, tudi pravico, kolikor se mu zdi primerno, hoditi v seje upravnega sveta ali drugega zastopa, ki bo veljal za predstojništvo družbe, ter na občne zборе, in tam ustavljati vse sklepe in odredbe, nasprotne zakonom, dopustilu ali družbenim pravilom, oziroma kvarne javnim koristim; toda v takem primeru je komisarjeva dolžnost, si izprositi takoj odločilo ministrstva za železnice, katero je dati brez odloga in ki veže družbo.

§ 16.

Državni upravi se nadalje pridržuje pravica, da se smé, ako bi se poleg vsega poprejšnjega svabila večkrat prelomile ali opustile v dopustilnici, v dopustilnih pogojih ali v zakonih naložene dolžnosti, poprijeti zoper to zakonom primernih naredeb ter po okolnostih izreči, da je izgubilo dopustilo moč še pred iztekom dopustilne dobe. Zlasti se sme izreči, da je dopustilo izgubilo moč še pred potekom dopustilne dobe, ako se ne bi izpolnile dolžnosti, v § 2 ustanovljene o dovršitvi gradnje in pa o začetku obrata, kolikor bi se kak prestop roka ne mogel opravičiti v zmislu § 11, lit. b) zakona o dopuščanju železnic.

Derschatta s. r.

90.

Ukaz finančnega ministrstva z dne 1. maja 1908. l.

o izpremembi vplačilnih rokov za hišno najmarino
v okraju za pobiranje davka Žatec.

Na podstavi zakona z dne 11. junija 1894. l. (drž. zak. št. 110) se ukazuje, da je hišno najmarino, ki jo je bilo v okraju za pobiranje davka Žatec po doslej veljajočih določilih vplačevati v četrletnih, predplačnih 1. dne januarja, 1. dne aprila, 1. dne julija in 1. dne oktobra dospelih rokovih, v tem okraju odslej plačevati v štirih enakih, 1. dne februarja, 1. dne maja, 1. dne avgusta in 1. dne novembra vsakega leta dospelih obrokih.

Enaki vplačilni rokovi naj veljajo po § 7 zakona z dne 9. februarja 1882. l. (drž. zak. št. 17) tudi za 5/10 ni davek od čistega donosa poslopij, iz naslova stavbstva docela ali deloma oproščenih hišne najmarine.

Ta ukaz dobi moč s 1. dnem julija 1908. l.

Korytowski s. r.

91.

Ukaz ministrstev za finance, trgovino in poljedelstvo z dne 4. maja 1908. l.,

s katerim se izpreminjajo nekatera določila pojasnil
k carinski tarifi z dne 13. februarja 1906. l.

Naslednja določila na podstavi člena V zakona
o carinski tarifi z dne 13. februarja 1906. l. (drž.

zak. št. 20) z razglasom z dne 13. junija 1906. l. (drž. zak. št. 115) izdanih pojasnil k carinski tarifi se dopolnjujejo, oziroma izpreminjajo tako:

V obči pripomnji 1, odstavek 1 k godbenim instrumentom (št. 579—583) je v predzadnji in zadnji vrsti črtati besede „sofern“ do „sind“.

V odstavku 3 pripomenj k št. 610 je namesto besed „Buchstaben“ do „Holz“ postaviti:

Mase za tiskarske valjarje (zmesi iz želatine ali kleja, cukra, glicerina itd.) ter črke in tiskarske ploče iz njih in iz sličnih sestav, tudi v zvezi z lesom;

V odstavku 2 pripomenj k št. 611 je črtati besede „Buchdruckerwalzenmasse oder elastischer Leim“.

Ta ukaz dobi takoj moč.

Korytowski s. r.

Fiedler s. r.

Ebenhoch s. r.

92.

Ukaz trgovinskega ministrstva z dne 8. maja 1908. l.

o izdaji zvezčičev s pisemskimi znamkami.

Za priročnost, zlasti potujočemu občinstvu, se bodo v kratkem izdali zvezčiči, v katerih bodo pod ovojem, okrašenim z dvoglavim orlom, 3 bloki pisemskih znamk po 5 vinarjev in en blok pisemskih znamk po 10 vinarjev. Vsak blok ima 6 znamk.

Prodajna cena takega zvezčiča s pisemskimi znamkami znaša 1 K 52 h; od tega pride 1 K 50 h na znamke in 2 h na stroške za napravo zvezčiča.

Fiedler s. r.